

મગફળીનું બજાર ટેકાના ભાવથી નીચેની સપાટીએ રહેવાની સંભાવના: કાપણી પછી તરતજ વેચવાનો નિર્ણય ખેડૂતો લઈ શકે છે

સને ૨૦૧૯-૨૦ ની ખરીફ સીઝનમાં દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્ર અને દક્ષિણ ગુજરાતમાં ચોમાસું ૧૪ જૂને સમયસર બેસી ગયેલ અને ખૂબ જ સારો વરસાદ થયેલ છે. ગુજરાતમાં ચાલું વર્ષે કુલ ૧૫.૫૦ લાખ હેક્ટરમાં મગફળીનું વાવેતર થયેલ છે. જે પૈકી જૂનમાં ૧૦ લાખ હેક્ટરમાં અને બાકીનું જુલાઈમાં વાવેતર થયું હતું. સમગ્ર સીઝન દરમ્યાન મગફળીના પાકની સ્થિતિ સામાન્ય રહેલ છે. જે કે, કૂલ અવસ્થાના ૨૫ દિવસ પહેલાં અને ઓક્ટોબર, ૨૦૧૯ ના પહેલા અઠવાડિયામાં સતત વરસાદને કારણે કેટલાક વિસ્તારોમાં પાકને નુકસાન થયેલ છે.

ગુજરાતમાં ચાલું વર્ષે ખરીફ મગફળીનું ઉત્પાદન અંદાજે ૩૨ લાખ ટન (પ્રથમ આગોતરો અંદાજ, સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૯) જેટલું થશે. જે ગત વર્ષ ૨૦૧૮-૧૯ માં ૨૦.૩૬ લાખ ટન થયેલ હતું. દેશમાં, મગફળીનું ઉત્પાદન ૨૦૧૯-૨૦ ની ખરીફ સીઝનમાં ૬૩ લાખ ટન થવાનો અંદાજ છે, જે ૨૦૧૮-૧૯ માં માત્ર ૫૩.૬૩ લાખ ટન હતું. તેમજ સવિ ઋતુ સહિત ૪૦.૨૦ લાખ હેક્ટર જેટલા વાવેતર વિસ્તારમાંથી ૬૬.૯૫ લાખ ટન જેટલું ઉત્પાદન મળેલ હતું.

ગત વર્ષે કુલ ૪.૮૯ લાખ ટન મગફળીની નિકાસ થયેલ હતી અને ચાલું વર્ષે તે અંદાજે ૬ લાખ ટન જેટલી થવા સંભવ છે, જે ભાવ વધારવામાં ખાસ મદદરૂપ બની શકે નહિ. હાલમાં મગફળીનો ભાવ મણાં રૂા. ૯૫૦ જેટલા ગુજરાતના વિવિધ બજારોમાં પ્રવર્તમાન છે. જે ટેકાના ભાવથી નીચેની સપાટીએ રહેવાની સંભાવના છે. સને ૨૦૧૯-૨૦ નાં વર્ષ માટે સરકારશ્રીએ મગફળીના ટેકાના ભાવ મણાં રૂા. ૧૦૧૮ (૫૦૯૦ રૂપિયા/કિલોગ્રામ) નક્કી કરેલ છે.

દેશમાં ગત વર્ષ ૨૦૧૮-૧૯ માં તેલીબિયાં પાકોનું કુલ ઉત્પાદન અંદાજે ૩૨૨.૫૭ લાખ ટન જેટલું થયેલ હતું. જે અગાઉના વર્ષ કરતા ૫.૨૩ ટકા વધારે હતું. મધ્યપ્રદેશ અને રાજસ્થાનમાં આ વર્ષે સતત વરસાદને કારણે સોયાબીનના પાકને મોટા પ્રમાણમાં નુકસાન થવાથી, ખરીફ તેલીબિયાંનું ઉત્પાદન ગત વર્ષ (૨૧૩ લાખ ટન) કરતા થોડું ઓછું રહેશે. જે કે, તેથી મગફળીના ભાવમાં વધારો થવાની સંભાવના ઓછી છે, કારણ કે હવે ભારતમાં લગભગ ૭ ટકા જેટલા લોકો જ મગફળીના તેલનો વપરાશ કરે છે. ઉપરાંત દેશમાં સને ૨૦૧૮-૧૯ માં ૧૪૯.૨ લાખ ટન ખાદ્ય તેલની આયાત કરવામાં આવી હતી અને આ વર્ષે પણ લગભગ ૧૪૬ લાખ ટન જેટલી આયાત થશે. જે આપણી કુલ ખાદ્યતેલની વપરાશ અંદાજે ૨૩૬ લાખ ટનનાં ૬૦ ટકા કરતા પણ વધારે છે.

ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિની સમીક્ષા કરી, કૃષિ અર્થશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી, જૂનાગઢની સંશોધન ટીમે ગોંડલ અને રાજકોટ માર્કેટિંગ ચાર્ડનાં મગફળીનાં ઐતિહાસિક માસિક ભાવનું વિશ્લેષણ કરેલ છે. જે વિશ્લેષણ અને અન્ય પરિબલો મુજબ એવું અનુમાન છે, કે **ચાલું વર્ષે સામાન્ય ગુણવત્તાવાળી મગફળીના ભાવ નવેમ્બર, ૨૦૧૯ થી જાન્યુઆરી, ૨૦૨૦ દરમ્યાન મણાં રૂા. ૯૦૦ થી ૧૦૦૦ (૪૫૦૦-૫૦૦૦ રૂપિયા/કિલોગ્રામ) જેટલા રહેવાની સંભાવના છે.** આથી, ખેડૂતભાઈઓ પોતાની રીતે નિર્ણય કરીને મગફળીનો સંગ્રહ ના કરતા, શક્ય તેટલો જથ્થો ટેકાના ભાવના ખરીદ કેન્દ્રો ખાતે (માર્કેટિંગ ચાર્ડમાં) અને બાકીનો જથ્થો ચાલું બજાર ભાવે વેચાણ કરવા સૂચન છે. દેશમાં ખાદ્યતેલની આયાત વધતા અને મગફળીના તેલનો વપરાશ ઓછો થતા; ભવિષ્યમાં મગફળીના ભાવ વધવાની શક્યતા ઓછી છે.